

zařazení stává téměř bezcennou. Žebříček poslechovosti českých rádií je už ve 2. vydání – na rozdíl od 1. vydání (2007: 94) – datován, případně jsou některé nedatované údaje vypuštěny.

Pavel Verner většinou neuvádí, odkud čerpá. Pokud ano, činí tak nedůsledně a nejednotně a už vůbec ne podle konvence. Přitom „inspirace“ např. tzv. četkařskou biblí, jejímž autorem je Jan Stejskal a kterou ČTK v aktualizovaných verzích jako interní text opakovaně vydává, je víc než zjevná.

Je určitě nezpochybnitelným pozitivem, že po roce 1989 ztratila žurnalistika na Univerzitě Karlově monopol na vzdělávání novinářů, rozšíření studijních možností mělo a má vytvářet silnější konkurenční prostředí ve vysokém školství ve všech oblastech – včetně ediční činnosti. Jediný (a to ještě interní) recenzent však spolu s uvedenými výhradami, kvůli nimž bych velmi váhala s doporučením recenzovaných prací svým studentům, evokuje otázku vztahující se spíše k edičním pravidlům a ediční praxi na Univerzitě Jana Amose Komenského Praha než jen k autorovi samotnému.

Literatura

- Etický kodex Syndikátu novinářů ČR.* <http://syndikat-novinaru/cz>
- Hlavčáková, Svetlana. 2001. *Agentúrna žurnalistika.* Bratislava: Univerzita Komenského.
- Biografické údaje Pavla Verneru.* <http://verner.webpark.cz/?q=o-lektorovi> (9. 10. 2010).
- Šmíd, Milan – Trunečková, Ludmila. 2009. *Novinář a jeho zdroje v digitální éře.* Praha: Karolinum.

Studentská konference intermediálně

Alice Jedličková, Ústav pro českou literaturu AV ČR

Podoby a funkce příběhu: pokus o interdisciplinární a intermediální debatu, Praha, Česká republika, 29. dubna 2010.

Pod titulem *Podoby a funkce příběhu: pokus o interdisciplinární a intermediální debatu* uspořádal Ústav pro českou literaturu AV ČR ve spolupráci s Pedagogickou fakultou UK v dubnu tohoto roku devátý ročník Studentské (původně literárněvědné) konference. Jak je zřejmé z názvu, jednání tentokrát aspirovalo na zásadní překročení hranic výchozí disciplíny směrem k uvažování mezioborovému a intermediálnímu.

Na programu se tak vedle méně tradičně pojatých příspěvků literárních (mj. srovnání historické látky v podání Jiráskové a Sapkowského od Karolina Ćwiek, WP, Varšava) objevila například práce „imagologická“ – referát Eweliny Wilczyńskiej (WH, Poznaň) věnovaný různým formám mediální prezentace „příběhu Václava Havla“ v odlišných kulturních prostředích. Zdařilý blok tvořily příspěvky zabývající se reprezentací příběhu ve výtvarném umění: např. Jitka Bažantová (FUD UJEP, Ústí nad Labem) pojednala o dokumentárním obraze Julia Payera *Záliv smrti* včetně jeho nedávného inscenování v Teplicích, porotou oceněná Petra Polláková (FF UK, Praha) zase v širokém kulturologickém záběru o procesu významových a mediálních transformací, jímž prošel domnělý portrét „nevině vražedkyně“ Beatrice Cenci v evropské a americké literatuře a filmové tvorbě (např. Davida Lynche). Povahu mediální fúze obrazové a verbální složky a převrstvení symbolické a ikonické funkce písma v komiksu ilustrovala Alena Klimešová (FF UP, Olomouc)

knihou Craiga Thompsona s kontroverzním námětem.

Prediktabilně početně zastoupená byla skupina příspěvků věnovaných různým alternativám mediální transformace, jejich spektrum bylo ovšem nebyvale bohaté: od teoretického příspěvku Aleše Merenuse (FF MU, Brno) o dramtizaci přes autorskou reflexi konkrétní realizace tohoto žánru, kterou předložila Sidónia Semanová (FF KU, Ružomberok), tvůrkyně dramtizace balady Janka Kráľa realizované v Ružomberku, přes subtilní a současně hluboký rozbor vztahu Švankmajerova filmu *Něco z Alenky* k literární předloze Lewise Carrolla, za který Ján Kralovič (FF TU, Trnava) získal čestné uznání odborné poroty, až po seriálové adaptace klasických literárních předloh jako *Sága rodu Forsythů* v referátu Anety Zatloukalové (FF MU, Brno).

Je třeba zdůraznit, že problematika seriálové tvorby vystačila na ucelený blok, jehož jednotlivé složky se navzájem velmi dobře doplňovaly: Radomír D. Kokeš (FF MU, Brno) demonstroval ve svém příspěvku skládání subsvětů jednotlivých dílů do makrosvěta seriálu na bázi fikčního univerza (exemplifikace: *Dallas*); porota jej odměnila hlavní cenou Vladimíra Macury. Referát Šimona Dominika (FSV UK, Praha) ukázal realizace narativního oblouku v seriálech Jaroslava Dietla i jeho typické hodnotové opozice (např. kariérní úspěch protagonistů je obvykle „zaplacen“ neúspěchem v osobním životě). Eva Kvasničková (FSV UK, Praha) uzavřela tento blok výzkumem vlivu různých médií (televizní vysílání, internetový archiv) na průběh recepce a hodnocení seriálu *Ulice*; za příspěvek prezentující nejen empirická data, ale i jasný vhled do metodologie průzkumu získala autorka čestné uznání odborné poroty.

Úspěšná komunikace zástupců různých oborů (mediálních studií, literární vědy, estetiky či dějin umění) podnítila pořadatelky k zadání pro ročník 2011, který se bude konat 28. a 29. dubna 2011 v Ústavu

pro českou literaturu AV ČR. Pod titulem *Knihy, filmový pás, internet* se skrývá napřeni pozornosti k „technologické“ konfrontaci umělecké reprezentace v literatuře a audiovizuálních médiích. Půjde nám především o srovnání metod a postupů, ať už jsou v jednotlivých médiích strukturně blízké a dobře srovnatelné, nevyhnutelně mediálně specifické, anebo je lze mezi jednotlivými uměními přejímat, přizpůsobovat a transformovat, popřípadě alespoň simulovat. Základní metodou by proto měla být intermediální komparace. Mezi konkrétními díly, která podrobíme zkoumání, nemusí být žádný přímý vztah, půjde-li nám o fenomény paralelní (např. atmosféra, antiiluzivnost, čas, koherence, perspektiva, sebereflexivita, vizualizace atd.), může to však být vztah genetický či tematická příbuznost daná zpracováním téže látky, jež je obecným kulturním majetkem. Podrobnosti zadání a další informace o tomto i předchozích ročních konference najdou zájemci na <http://www.ucl.cas.cz/cs/akce/studentska-literarne-vedna-konference>

At the Crossroads

Nico Carpentier, Vrije Universiteit Brussel

8th Crossroads in Cultural Studies, Hong Kong, June 17–21, 2010.

The 8th Crossroads in Cultural Studies conference was organized by the Department of Cultural Studies and the Kwan Fong Cultural Research and Development Programme of the Lingnan University. It was the first time that the Crossroads conference was held in East Asia. The Crossroads conference is one of the main meeting places of cultural studies scholars, practitioners and activists. The first two Crossroads conferences took place in 1996 and 1998 in Tampere (Finland), and then moved to Birmingham (UK, 2000), back to Tampere

(2002), to Urbana-Champaign (Illinois, US, 2004), Istanbul (Turkey, 2006) and Kingston (Jamaica, 2008). The 2012 Crossroads conference is to take place in Paris.

The last gatherings of Crossroads have been organised by the Association for Cultural Studies (ACS), which was founded in 2002. The history of the organisation has been closely connected to the Crossroads conferences. Pertti Alasuutari introduced the idea of an association during the 1998 Crossroads, and a draft proposal was presented at the Crossroads 2000 conference. The association was then established two years later, at the 2002 Crossroads conference in Tampere. Establishing the ACS was not easy. John Hartley, one of the authors of the 2000 *Draft Proposal for establishing an International Association of Cultural Studies at the Crossroads in Cultural Studies conference in Birmingham*, explains in his *A short history of Cultural Studies*, ...how difficult it was to agree anything. A determined critique was led by Larry Grossberg, for whom the spectre of academic associations on the American model loomed large. [...] The debate rumbled on for several years and across several continents over email and at the biannual Crossroads in Cultural Studies in Tampere and Birmingham. For some it was simply a matter of networking and perhaps getting discounts on journals; for others this was subjugating the field to dominant institutions and commercial publishers. For some it was a chance to organise interventions in public debate; for others it reeked of careerism and opportunism. For some it was a good way to inform folk from other countries what was happening elsewhere; for others it was just another Euro-American (and Australian) takeover (Hartley 2003: 9–10).

Hartley's analysis shows that from immediately from the start considerable importance was attached to geographical diversity. For instance, the Board of the ACS is made up of regional representatives to ensure

that each region has a voice on it. However, the Crossroads conference itself exemplifies ACS's objective to be a global cultural studies association. The Crossroads conference eventually left Europe in 2004, after an attempt to bring it to Canada in 2002 failed. The first non-European location, Urbana-Champaign in 2004, did not completely live up to the expectations raised by the ACS's internationalisation programme. In its content, the 2004 Crossroads conference was characterised by a strong national US focus, which led to strong public protest at one of the keynote panels (on critical pedagogies). The difficult relationship – at least in this period – with the newly established Cultural Studies Association (CSA) did not help either.

But the following Crossroads meetings in Istanbul and Kingston brought about the desired effect of connecting into the local/regional cultural studies scenes. And the same applies to the Hong Kong Crossroads conference which had considerable delegations from the Asian continent in the regular panel sessions, the spotlight panels and the keynote/plenary lectures.

Two of the plenary lectures were delivered by Josephine Ho from the National Central University in Taiwan and Ngai Pun from the Hong Kong Polytechnic University. Josephine Ho's lecture was devoted to *Shan-Zai*, a phenomenon that she understood as a new form of cultural production, especially located within the mobile phone industry in southern (mainland) China. Ho analysed the mixture of legal, semi-legal and illegal production modes as a "third world's stronghold of the weak". Not surprisingly, the lecture generated criticism, which did not concern only her slightly over-optimistic approach but (regretfully) her competence and right as a Taiwanese scholar to analyse mainland China's cultural processes was also questioned. Ngai Pun's plenary lecture took a less upbeat

approach by providing a daunting analysis of *dagong*, the (semi)proletarianisation of rural migrant workers. Being caught between the subject positions of peasant and worker, *dagong* subjects find themselves in the troubling position of the in-between. Ngai Pun described the lack of recognition that these peasant-workers have to face (resulting, for instance, in the lack of permanent housing in cities) and the forms of resistance they deploy.

Naturally, not all keynote and plenary lectures were localised. In this case, the economy featured prominently (too). Katherine Gibson discussed (the end of) capitalism, and how the discourse of capitalism covers a wide variety of alternative economies. One of her examples dealt with an action research intervention in the Philippines, strengthening a solidarity economy project. Sandro Mezzadra's keynote was entitled *Bringing capital back in*, and focused on the heterogeneity of labour relations and regimes. Anne Balsamo's keynote discussed processes of innovation and the challenges it presents for cultural policies. Despite the clear focus of many of the keynote and plenary lectures on the economic realm, not all of them used the economy as their main object of analysis: Kara Keeling talked about Afrofuturism, Tony Bennett looked at the contemporary role of the concept of culture and Andrew Ross discussed urban sustainability and climate justice. A special case was Vinod Raina's plenary lecture, which brought the activist voice back into the conference. Raina talked about educational reform in the multicultural contexts of India, and its struggles for a more pupil-oriented approach.

This year's Crossroads conference also used the spotlight panels to highlight some topics. In contrast to the regular panels, which were scheduled in about 25 parallel streams, only three spotlight panels ran in parallel. Again, economy featured as a topic, with spotlight panels on

The culture of money and finance and *Production cultures: new studies of work and labour*. But there was more diversity here, as a variety of topics could be found in the other spotlight panels, which had the following titles: *On the streets of Tehran, 'It's complicated': Mobile intimacy in an age of social media and affective technology*, *Affect & Cultural Studies*, *Cantonese opera in diaspora*, *Engaging the rural*, *Cultural Studies and institution-building* and *Constructing modernity, diagnosing the present*.

Also the hundreds of regular panels – after all these were five full conference days – were characterized by the diversity which can often be found at the Crossroads conferences. It also makes it difficult to describe them in a conference report. But two phenomena are still important enough to mention here. First, the over-celebratory approach, which has characterized part of cultural studies, is not dominant any more, and sometimes even hardly present. A large number of analyses attempted a careful balance that did not overestimate (and celebrate) people's agency. And when there is a hint of an over-optimistic approach (like in Ho's plenary lecture) the audience resists during question time.

Second, and more important, the Crossroads conferences still lack a focus on theory, in contrast to, for instance, the annual meetings of the US Cultural Studies Association. Interestingly enough, there was one (regular) panel that tried to address exactly this problem. The panel – entitled *Desperately seeking theoretical debate: interrogating the post-theory state of Cultural Studies* – was organised by the young Amsterdam-based scholar Markus Stauff. It had three rather provocative papers. Stauff first analysed the problems triggered by the focus on television in theoretical explorations in cultural studies. Jan Teurlings critiqued Cultural Studies'

lack of engagement with the present-day conjuncture and pleaded for a theoretical renewal, based on a (re)reading of Marxist and autonomist theory. And Ferruh Yilmaz questioned whether cultural studies has responded adequately to the recuperation of the concept of culture by the (extreme) right. The panel attracted quite a number of senior cultural studies scholars, Larry Grossberg, for example, suggested that he agreed with 90 % of what was said, but was deeply disturbed by the remaining 10 %. John Storey critiqued the panellists even more harshly. I personally found it deeply disturbing that – despite the correctness of some of the critiques that were launched at the panellists, and in addition to the many misinterpretations, and some of the policing and disciplining that took place – there was very little discussion about the core question that was raised by the panel: what is the status of theory in cultural studies?

Despite these issues, the Crossroads conference remains a crucial meeting place for cultural studies scholars, and the eighth meeting managed to mobilize a considerable part of the cultural studies community to engage in a successful, interdisciplinary and glocal dialogue. Although it is hardly necessary, the Crossroads conference nonetheless showed that cultural studies is very much alive.

Literature

Hartley, John (2003) *A short history of Cultural Studies*. London: Sage.

Vzdělávání novinářů v epoše radikální změny

Jan Jiráček, Univerzita Karlova v Praze

Světový kongres novinářského vzdělávání, Rhodes University, Grahamstown, Jihoafrická republika, 5.–7. července 2010.

V prvním červencovém týdnu se na Rhodes University v jihoafrickém Grahamstownu uskutečnil druhý *Světový kongres novinářského vzdělávání (World Journalism Education Congress)* svolaný *Světovou radou novinářského vzdělávání (World Journalism Education Council, WJEC)* – mnohé účastníky dost dlouho mátló, že Kongres a Rada mají stejnou zkratku). První kongres se uskutečnil v roce 2007 v Singapuru, měla to být jednorázová akce, ale úspěch byl tak velký, že se organizátoři rozhodli kongres zopakovat a uvažují dokonce o tom, že z něj udělají pravidelnou akci, pravděpodobně v tříletém intervalu. Třetí kongres by se tedy mohl uskutečnit v roce 2013, pokud se najde hostitelská organizace, která vyhoví požadavkům organizátorů.

Světová rada novinářského vzdělávání

WJEC je neformální sdružení devětadvaceti asociací novinářských škol ze všech kontinentů světa, které sdružují školy, univerzity a další pracoviště provozující vzdělávání v oblasti žurnalistiky a masové komunikace. (WJEC přes svou deklarovanou mezinárodní a multikulturní povahu nezapře silnou inspiraci americkou tradicí novinářského vzdělávání, a tak deklaruje orientaci na „journalism education programs“, přičemž ho zajímá „how those programs teach journalism and mass communication“.) České zkušenosti je z členských organizací nejbližší *Evropská asociace novinářského vzdělávání (European Journalism Education Association, EJTA)*, popřípadě *JourNet (Global Network for Professional*

Education in Journalism and Media) či žurnalistické sekce ICA nebo IAMCR.

WJEC se zformovala v roce 2004 v kanadském Torontu fakticky jako přípravný výbor prvního kongresu. Postupem času se vyprofilovala ve významný subjekt vyjadřující se k úrovni novinářského vzdělávání a podporující aktivity vedoucí ke zvyšování jeho úrovně. WJEC během kongresu v Singapuru v roce 2007 přijala *Principy novinářského vzdělávání - jedenáct zásad*, které mají vést k „posilování novinářského vzdělávání a zvyšovat jeho hodnotu pro studenty, zaměstnavatele i veřejnost“. Tyto principy, které nezakrývají snahu o emancipaci novinářství jako akademické disciplíny, je možné nalézt na adrese <http://wjec.ou.edu/principles.html> na domovské internetové stránce <http://wjec.ou.edu/>, kde jsou v textové podobě a doplněné o videozáznam z jejich vyhlášení. O reálném vlivu principů svědčí skutečnost, že se dostávají do konstitutivních dokumentů členských organizací WJEC. Například již zmíněná asociace EJTA promítla tyto principy do své *Tartuské deklarace* přijaté v červenci 2006 v estonském Tartu (<http://www.ejta.eu/index.php/website/projects/>).

WJEC se také snaží vést alespoň rámcový přehled o existenci a povaze novinářských vzdělávacích programů ve světě – census novinářských vzdělávacích programů (<http://wjec.ou.edu/censusoverview.html>).

Jihoafrický kongres

Kongresu v Grahamstownu se zúčastnilo na čtyři sta delegátů z více než padesáti zemí. Jednalo se o vysokoškolské pedagogy, kteří působí v oblasti novinářského vzdělávání a zaměřují se na žurnalistiku a na masovou komunikaci. I když si hostitelská univerzita dala záležet na výběru mimořádně atraktivních řečníků (na závěr kongresu vystoupil například držitel Nobelovy ceny za rok 1984, emeritní arcibiskup jihoafrické anglikánské církve a významný

představitel jihoafrického nenásilného odporu, Desmond Mpilo Tutu), jádrem kongresu a jeho největším přínosem pro účastníky bylo jednání v panelech a sekcích. Během kongresu se sešlo celkem šest panelů (některé měly dva až tři „podpanelly“) a zasedlo jedenáct sekcí. Účastníci se tam mohli setkat nad konkrétními problémy, navázat kontakty, seznámit se s výzkumnou i pedagogickou prací kolegů z nejrůznějších částí světa.

Hlavním motivem kongresu bylo hledání nového pojetí novinářského vzdělávání v epoše digitalizace a globalizace komunikace. Fakulta žurnalistiky Rhodes University, nazývaná podle místa svého sídla Africa Media Matrix (budova v univerzitním kampusu), vydala u příležitosti kongresu zvláštní číslo časopisu Rhodes Journalism Review s názvem *Vzdělávání novinářů v epoše radikální změny*. Toto téma se promítlo i do zaměření panelů. Značnou pozornost přilákal panel s názvem *Vztah mezi tradičními a netradičními poskytovateli novinářského vzdělávání v měnícím se mediálním prostředí*, který vedl předseda WJEC Joe Foote. Panelisté se zamýšleli nad rolí samotných médií, neziskových organizací a občanských iniciativ, které stále výrazněji pronikají do oblasti novinářského vzdělávání. Radikální změny v přístupu k novinářskému vzdělávání probíral i panel nazvaný *Mezinárodní pohledy na novinářské vzdělávání*, který reflektoval, k jakým důsledkům ve vzdělávání novinářů vede technologická konvergence médií. Profesor Ralf Hohlfeld z univerzity v německém Pasově například upozornil na skutečnost, že novinářské vzdělávání se technologizuje, ale mělo by se více soustředit na pochopení možností a limitů užívané techniky. Panel nazvaný *Vzdělávání studentů pro práci* („workplace“) ukázal, že nárůstem občanské a uživatelské žurnalistiky se sblíží novinářské vzdělávání a tradiční mediální výchova (posilování základů mediální gramotnosti). Harry Dugmore z hostitelské univerzity

předvedl, jak zapojuje do novinářského vzdělávání práci s mobilním telefonem (v jeho pojetí „cell-phone journalism“) a učí studenty vyhovět textovým nárokům sociálních sítí, jako je Twitter. Toto vystoupení zřetelně obnažilo jednu ze základních tenzí uvnitř současného novinářského vzdělávání: domnělá demokratizace v podobě uživatelské žurnalistiky zcela rozkládá dosavadní – již tak dost rozostřená – kritéria kvality novinářské práce a staví média i novinářské školy před těžko řešitelnou otázku, co je vlastně obsahem a cílem jejich působení. Zdánlivou odpovědí na tuto otázku byl panel nazvaný *Jak zvládnout budoucnost žurnalistického kurikula, včetně modelového kurikula UNESCO*. Modelové kurikulum novinářského vzdělávání, které v roce 2007 vydalo UNESCO, je určené především rozvojovým zemím a nastupujícím demokraciím a jde o text téměř manuálového charakteru, který velmi podrobně (až na úroveň jednotlivých kurzů) popisuje a vysvětluje, jak lze sestavit studijní plán novinářského studijního oboru.

Zatímco panely byly zorganizovány tak, aby umožňovaly účast co největšího počtu účastníků (maximálně dva souběžně), jedenáct sekcí se odehrálo během jednoho dopoledne a půl odpoledne ve velkém počtu paralelních setkání a se zřejmou snahou umožnit co největšímu počtu účastníků vykázat aktivní účast na kongresu. (Autor této zprávy v jedné sekci vystoupil s příspěvkem nazvaným *Transformace novinářského vzdělávání: posttotalitní (re)konstrukce novinářského vzdělávání v 90. letech 20. století v České republice*.) Přes tento pragmatický rozměr přineslo jednání v sekcích řadu pozoruhodných příspěvků. Asi nejzajímavější – a pro české prostředí nejinspirativnější – byly příspěvky v sekci *Vzdělávání a věda*, kde byly prezentovány výsledky výzkumů postojů studentů žurnalistiky ke vzdělávání a k novinářské profesi. Klíčovým sdělením tohoto panelu bylo weberovsky laděné konstatování

Steffena Burkhardta, že „dobré žurnalisty lze vychovávat jen v případě, že víme o stavu žurnalistiky co nejvíce“. Ostatně, snaha konstituovat novinářství jako humanitní či sociálněvědní disciplínu byla jedním z nejsilnějších motivů, které během kongresu zaznívaly.

Kongres v moll a v dur

Jihoafriický kongres WJEC se fakticky nesl ve dvou dominujících tóninách. Jedna – spíše mollová – vyjadřovala rozpaky nad tím, zda je vůbec možné ve věku radikální technologické, ekonomické a sociální změny přijít s obhajitelným a realizovatelným novinářským studijním programem. Tradiční pojetí novinářského vzdělávání totiž až příliš okatě neodpovídá současnému novinářskému provozu.

Druhá – snad trochu laděná do dur – hledala budoucnost novinářského vzdělávání v konstituování žurnalistiky jako autonomní vědní a pedagogické disciplíny. Řešením přitom zjevně – alespoň v intencích příspěvků na zmíněném kongresu – není směřování k „journalism studies“, jež jsou přece jen příliš externím pohledem na novinářství jako téma akademického a pedagogického diskurzu.

Českému pozorovateli pak nezbyvá než konstatovat, že myšlenková bohatost, snaha o hledání inspirací, vědomí multikulturního a globálního kontextu zůstávají za hranicí ČR a v (celkově velmi skromné) domácí odborné produkci týkající se novinářského vzdělávání zůstávají prakticky bez odezvy.

Literatura

UNESCO. 2007. *Model Curricula for Journalism Education*. UNESCO.

In search of big ideas and a new paradigm

Stanislaw Jedrzejewski, Kozminski University of Warsaw

The IAMCR Conference, Braga, Portugal, July 18–22, 2010.

In July 2010 Braga played hosted guests from all over the world. Almost thirteen hundred participants arrived in Portugal following an invitation from the University of Minho to attend the annual IAMCR conference. Media and communication scholars from 73 countries participated at the conference and delivered 1300 papers.

The conference was entitled *Communication and Citizenship – Rethinking Crisis and Change*. I presume that the choice of such a title and focus had several obvious reasons: the global financial crisis that presses for a search for new ways for development, the current state of media and social communications, and invasive technological change associated with digital technology and computing.

The computer represents the substance and driving force of technological change. However, the computer and the previous phase of the Internet have not been understood as bringing about paradigmatic change. The conviction that all systems using new technologies must operate in accordance with the logic of the network is a recent development. The explosion of communication tools and technologies has redefined the way people organize themselves to demand actions and to participate in social and political institutions. This has challenged democracies, totalitarian governments and religious hierarchies around the world. Equitable, uninterrupted, affordable and innovative communication tools push the role and boundaries of citizenship which is undergoing major

redefinition even while it remains primarily defined by civil, political and social rights and guaranteed by the state.

This thesis roughly summarizes underpinning of the opening theme of the conference. Themes of plenary sessions, special sessions, section meetings or working group panels focused on several essential categories: net, participation and globalization. Although this set accurately reflects almost all conference topics, the tight focus also had its negative consequences. Many papers and presentations, regardless of their formal location, were able to successfully incorporate virtually every category of scientific deliberation and research whether included in plenary and special sessions or working group panels.

Listening to the plenary and special sessions and participating in the deliberations of some sections and working group panels generated an irresistible impression that the organizers lost control over such a big conference. The threshold for paper and presentation selection seemed to be set rather low and the discussions were sliding towards the shallow. The IAMCR conference endeavor became far too large, diffuse and not conducive to scientific discussion. The debate that was full of controversy and disputes, in fact brought even more fragmentation into the already very diverse community of media scholars.

And how can you assess the scientific quality of the conference in Braga? Of course, each individual assessment – certainly subjective and limited to those instances in which one was an active listener and observer – is very difficult, if not impossible. However, the assumption that at the moment we are dealing with a lack of big ideas, theoretical concepts, debates that engage communication and media scholars – not only intellectually but also emotionally – can hardly be disputed. The generation that in the past few decades founded the theoretical basis of our

discipline is gone and its successors are not able to develop a convincing response to the current situation that would lead to the establishment of a new theoretical paradigm. The exception in this respect is the great figure of Denis McQuail, to whom a special session was dedicated as a tribute to his outstanding scientific merit.

It should be noted that the plenary and special sessions – in an attempt to diagnose the state of contemporary media and social communication – offered many accounts of the obvious, including banalities without solid empirical foundations. An example can be the panel *Building Accountable Media Cultures*.

IAMCR – like all the other similar organizations and associations – currently operates akin to large international corporations, hence the interests of the organization inevitably suppress everything else, especially the specific local conditions. This results in conferences organized according to the same design and, consequently, devoid of any localism, except perhaps some artistic performances. And in Braga, they even conveyed the spirit of well-known events from Anglo-Saxon countries in English. The organizers deserve praise for a plenary session devoted to citizenship and public relations in Lusophone countries which was an exception in this respect.

Contributions from Central and Eastern European researchers have not been very extensive or active for years. This, however, does not match the aspirations of the media and communication research community of the region and all the interesting phenomena in the field of social communication, politics and media in these countries. It seems impossible to break away from the 'ghetto' that encloses researchers participating in the study of our geopolitical region, such as the marginal working group *Post-Socialist and Post Authoritarian*, which was co-chaired by Yassen Zassoursky, who

presented his paper about contemporary citizen journalism in Russia.

The organizers have tried to prove that Portugal, a country on the fringes of Europe, is becoming central in media and communications scholarship. This is particularly true about the host of the conference, the Communication and Society Study Centre at the University of Minho, with its director, Professor Manuel Pinto.

The conference was attended by approximately 140 Portuguese scholars and one of their rewards may be the appointment of two new heads of IAMCR sections – Helena Sousa as Chairwoman of Political Economy and Manuel Pinto as Vice Chairman of Media Education Research.

However, despite all the objections and doubts, IAMCR conferences are needed and useful. As the President of IAMCR Annabelle Sreberny wrote in the introduction to the conference programme: IAMCR is a space for the articulation of important issues and this year's programme is rich with diverse and contemporary debates. But our conferences are also places where we enact cosmopolitan conviviality and practice the best kind of global citizenship. Our reflexivity and openness to each other are practices to be cherished and built on (Sreberny 2010).

Letní škola nabídla zajímavé přednášky i prezentace

František Kalvas, Západočeská univerzita v Plzni

2nd International Summer School on Political Communication and Electoral Behavior, Milano, 5.–9. července 2010¹.

Letní škola zaměřená na politickou komunikaci a volební chování se konala v italském Miláně v červenci roku 2010 již podruhé. Jde o zajímavé akademické setkání, které pořádá katedra sociálních a politických studií Milánské univerzity. Hlavním organizátorem je profesor Gianpietro Mazzoleni. Od pondělí do čtvrtka proběhly každý den tři zvané přednášky a po nich pak následoval blok prezentací účastníků letní školy ve dvou paralelních skupinách, v každé prezentovali čtyři účastníci (výjimečně pět). V pátek se uskutečnily pouze dvě dopolední přednášky a slavnostní zakončení. Letní škola tak nabídla čtrnáct přednášek a kolem třiceti pěti prezentací.

Letní školu otevřel Jay G. Blumler. Nejprve formuloval tři otázky, které si v 60. letech kladl ohledně televize: Jak televize restrukturovala publikum? Jak televize restrukturovala komunikační chování politických stran a politiků? Jakou podobu má zápas mezi politiky a novináři? Poté provedl historický přehled teorií, jež na tyto tři otázky odpovídají. Na závěr Blumler nabídl nové otázky týkající se internetu. Jak se liší agendy a způsoby zarámování veřejných problémů v tradičních médiích od agendy a způsobů zarámování na blozích a sociálních sítích? Jak internet ovlivňuje politickou socializaci? Jak a za jakých podmínek internet posiluje demokracii? Proč dnes

internet nestrukturoval publikum a politiku tak hluboce jako televize v 60. letech?

Hermann Schmitt ve své přednášce nejprve vysvětlil klasický model volebního chování, podle nějž členství v sociálních skupinách a zkušenosti (sociální a politické) ovlivňují vztah ke straně, jenž pak ovlivňuje volbu strany jednak přímo a jednak nepřímo přes hodnocení leaderů a veřejných problémů. Schmitt pak model doplnil o kontext: ekonomické podmínky a politický kontext. Nezpracoval je jako proměnné, které přímo ovlivňují volbu, tím by popřel logiku svého postupu. Kontext uvažuje jako modifikátor všech sedmi vztahů klasického modelu.

Paolo Mancini se věnoval typologii mediálně-politických systémů. Především zdůrazňoval, že tuto typologii s Danielem Hallinem vždy pouze nabízeli jako analytický nástroj. Také důrazně nabádal účastníky, aby chápali typologii jako pouhou ilustraci analytického přístup a aby ve svých analýzách pracovali s dimenzemi, na nichž je typologie založená, a pokoušeli se pro ně vyvinout alternativní operacionalizace.

V úterý se Andrea Römmele zabývala rolí nových médií ve volební kampani. Způsob, jakým periodizovat vývoj kampaní, ilustrovala na příkladu USA. Léta 1920–1945 nazývá *předmoderní* fází, *moderní* fáze spadá do let 1945–1990 a od roku 1990 probíhá tzv. *profesionalizovaná* fáze. Römmele se pak ptá, zda se i kampaně v ostatních zemích mění stejným způsobem. Ve svém vlastním výzkumu zjišťovala, jaký typ lidí využívá v rámci kampaně sociální sítě. Jsou to lidé s vyšší heterogenitou sítí a zároveň s nižší úrovní názorového vůdcovství.

Rudiger Schmitt-Beck navázal přednáškou *Do Campaigns Matter?* Rekapituloval čtyři současné pohledy na efekty volebních kampaní. Podle reálného chování politických profesionálů hraje kampaň velkou roli. Podle konvenčního politologického pohledu

1 Článek byl podpořen rozvojovým projektem Západočeské univerzity v Plzni POSTDOC-10.

kampaně roli nehrají, protože výsledek voleb lze vcelku dobře předpovědět ještě před samotnou kampaní. Podle umírněného konvenčního pohledu kampaň hraje roli, ale ne způsob, jak je vedena – volby jsou předvídatelné, nikoli navzdory, ale díky kampaním. Perspektiva podmíněného efektu kampaní tvrdí, že kampaně hrají roli, a to včetně způsobu, jak jsou vedeny. Schmitt-Beck ukázal, že základní pravděpodobnost volby strany může vychýlit vhodná rétorika, změna měřítek a zdůrazňování témat, jimž se strana dlouhodobě věnuje. Volební výsledek lze odhadnout podle objemu investovaných peněz, nebo podle množství a diverzity poradců. Krom těchto záměrných efektů mají kampaně i efekty nezáměrné: mění zájem o politiku, volební účast a ovlivňují politické znalosti.

Patrizia Catellani se zabývala tím, jaký efekt mají na voliče mediované verbální útoky na politiky. Ve výsledném efektu hraje zásadní roli tři dimenze: (1) zda je útok zaměřen na politickou schopnost, nebo na jeho morálku; (2) zda oběť-politik reprezentuje shodnou, nebo odlišnou ideologii jako zastává volič a (3) zda se jedná o přímý, nebo nepřímý útok. Catellani na vlastním experimentu ukázala, že hodnocení oběti-politika nejúčinněji ovlivňují útoky na morálku. Pokud příjemce sdělení sdílí s obětí-politikem shodnou ideologii, blokuje to, nebo alespoň redukuje možný efekt verbálního útoku.

Středu otevřel John Street přednáškou *From Entertainment to Citizenship? Popular Culture and Political Communication*. Jeho základní tezí bylo, že vztah populární kultury a politiky je vzájemný. Politická komunikace musí využívat populární kulturu a zároveň populární kultura funguje jako politická komunikace. Marc Swyngedouw pak prezentoval svůj vlastní volební výzkum. Kládl si dvě otázky: Bude se lišit zdůvodnění volby strany v den voleb a tři měsíce po volbách? Mají média vliv na případné rozdíly? Swyngedouw na agregovaných datech doložil,

že se zdůvodnění voličů s odstupem času liší. Změnu ovlivňují média, protože voliči po uplynutí určité doby častěji uvádějí důvody prezentované médii.

Gianpietro Mazzoleni v rámci přehledu teorie mediatizace účastníky seznámil s konceptem *politainmentu*. Politainment je směs politiky a zábavy, která prezentuje politické problémy a celebrity v zábavném formátu. Je zároveň zdrojem zábavy i informací a stává se centrem politické komunikace. Volební rozhodování je více založeno na emocích než na racionální volbě. Některé výzkumy zdůrazňují negativní účinek těchto posunů, například neschopnost vnímat kontext politických událostí. Jiné pak vidí i pozitivní účinky, například snížení odcizení od politiky a zvýšení politické participace.

Ve čtvrtek Claese de Vreese zklamal velká očekávání účastníků prezentací výzkumu zaměřeného na podporu, kterou EU vyjadřuje veřejnost v jednotlivých národních státech. Řemeslně byly jeho výstupy zvládnuté výtečně a způsob podání byl svěží. Neuspokojivé byly deskriptivní závěry: muži, manažeři a vzdělanější více podporují EU, stejně jako ji také více podporují lidé s lepší orientací v politice nebo s pozitivním postojem k imigraci. De Vreese byl však hodnocen jako jednoznačně nejlepší moderátor diskuse prezentací účastníků. Byl výborně připravený, ke všem prezentacím měl velmi zasvěcené, hluboké a trefné komentáře.

Nonna Mayer ve své přednášce zopchybnila tezi o poklesu vlivu sociální třídy na volební rozhodování, jež je prokazována Alfordovým indexem. Mayer tento index kritizovala jako příliš zjednodušující. Pak prezentovala analýzu založenou na datech z Francie – z indikátorů vyplývalo, že vliv třídy neklesá, ale Alfordův index na základě těchto výsledků indikuje rapidní úpadek vlivu sociální třídy. Přetrvávající vliv sociální třídy doložila i dalšími výsledky. Poté přednášel Mauro Barisione. Měl těžkou úlohu, když svou přednášku pojal jako zevrubný úvod

do studia mediálních rámců. Teorie rámcování dominovala velké části prezentací účastníků, poučoval tedy poučené. Byla velká škoda, že si nepřipravil ukázky svého vlastního výzkumu.

V pátek Paolo Bellucci představil typologii faktorů, jež ovlivňují volební chování. Je založena na dvou dimenzích: (1) mikro, nebo makro faktory a (2) faktory, které vznikají buď dlouho, nebo bezprostředně před volebním rozhodnutím. Dostáváme tak čtyři typy faktorů. (a) Makro a časově vzdálené jsou vlastnosti politického systému, (b) makro a bezprostřední je struktura stranické soutěže, (c) mikro a vzdálené jsou politické postoje a hodnoty a (d) mikro a bezprostřední jsou rozhodnutí v průběhu kampaně. Bellucci jednotlivé faktory detailně diskutoval a ilustroval jejich vliv prostřednictvím svých analýz.

Celou letní školu uzavřel Peter Dahlgren přednáškou *Media, Politics, Participation: Cultural Connection*. Postuloval, že mediatizace vede k mediovanému občanství, tj. občanství je zprostředkované médii a utváří se v jejich kontextu. Vystřídání politické logiky logikou mediální vede k oslabení role třídy, etnicity a náboženství při tvorbě identity, kterou místo toho formuje mediální konzumace. Jak konstrukce mediované identity probíhá, doložil Dahlgren na případové studii šestnáctileté dívky z malého švédského města, jež participovala pomocí nových médií na antiglobalizačním hnutí.

Ve svém textu jsem chtěl zhruba přiblížit formát letní školy politické komunikace a volebního chování v Miláně. Především jsem se věnoval charakteristice jednotlivých přednášek a prezentací těch nejdůležitějších myšlenek, které v nich zazněly. Ač jsem byl k některým vystoupením kritický, rozhodně hodnotím letní školu jako velmi užitečnou a přínosnou. Budu-li mít v budoucnu příležitost, rozhodně se tohoto setkání znovu zúčastním, tentokrát již potřetí.